

ΑΠΟΦΑΣΗ 3/2021

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος μέσω τηλεδιάσκεψης την 20-01-2021 και ώρα 11:30, μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν οι Γεώργιος Μπατζαλέξης, Αναπληρωτής Πρόεδρος, κωλυομένου του Προέδρου της Αρχής Κωνσταντίνου Μενουδάκου, και τα αναπληρωματικά μέλη Γρηγόριος Τσόλιας και Ευάγγελος Παπακωνσταντίνου, ως εισηγητής, σε αντικατάσταση των τακτικών μελών Χαράλαμπου Ανθόπουλου και Κωνσταντίνου Λαμπρινουδάκη αντίστοιχα, οι οποίοι, αν και εκλήθησαν νομίμως εγγράφως δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Το τακτικό μέλος Σπυρίδων Βλαχόπουλος, αν και κλήθηκε νομίμως εγγράφως, δεν παρέστη λόγω κωλύματος. Στη συνεδρίαση παρέστησαν, με εντολή του Προέδρου, ο Κωνσταντίνος Λιμνιώτης, ειδικός επιστήμονας – ελεγκτής ως βοηθός εισηγητή και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών υποθέσεων της Αρχής, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα ακόλουθα:

Υποβλήθηκε στην Αρχή η υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3748/27-05-2019 καταγγελία, η οποία αφορά λήψη αζήτητης πολιτικής επικοινωνίας από τον Α (εφεξής

«καταγγελλόμενο») για προώθηση της υποψηφιότητας του τελευταίου στις περιφερειακές εκλογές ως ....

Ειδικότερα, σύμφωνα με την ως άνω καταγγελία, ο καταγγέλλων έλαβε στις ... σύντομο γραπτό μήνυμα (SMS) στον τηλεφωνικό του αριθμό ... από τον καταγγελλόμενο, το οποίο ήταν πολιτικού χαρακτήρα για σκοπούς προώθησης της ως άνω υποψηφιότητάς του για τις επικείμενες, κατά την επίμαχη περίοδο, περιφερειακές εκλογές, χωρίς – όπως ισχυρίζεται ο καταγγέλλων – να έχει οποιαδήποτε προηγούμενη σχέση μαζί του.

Η Αρχή, στο πλαίσιο εξέτασης της εν λόγω καταγγελίας, απέστειλε στον καταγγελλόμενο το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/3748-1/12-06-2019 έγγραφο με το οποίο ζήτησε τις απόψεις του επί των καταγγελλομένων, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει η Αρχή για την πολιτική επικοινωνία. Λόγω μη λήψης απάντησης, η Αρχή απέστειλε εκ νέου το ως άνω έγγραφο, με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 4/11/2019, σε άλλη ηλεκτρονική διεύθυνση του καταγγελλόμενου την οποία υπέδειξε ο ίδιος κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας. Ακολούθως, ο καταγγελλόμενος απάντησε στην Αρχή με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/7441/11-11-2019 έγγραφο, στο οποίο αναφέρει ότι καθ' όλη τη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας (η οποία ήταν η πρώτη στην οποία συμμετείχε) έλαβε γνώση στοιχείων επικοινωνίας μόνο εκείνων των πολιτών που τα έδιναν οικειοθελώς, αυτοβούλως και ελευθέρως. Κατά το διάστημα του ... απέστειλε από το προσωπικό του κινητό τηλέφωνο μηνύματα μόνο σε συμπολίτες του οι οποίοι είχαν δώσει τα στοιχεία επικοινωνίας του οικειοθελώς και αυτοβούλως, χωρίς να γίνει δέκτης καμίας διαμαρτυρίας. Για τη συγκεκριμένη περίπτωση, θεωρεί ότι πιθανότατα έγινε κάποιος εκ παραδρομής αναριθμητισμός κατά την αποστολή των μηνυμάτων.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των στοιχείων του φακέλου, αφού άκουσε τον εισηγητή και τις διευκρινίσεις από το βοηθό εισηγητή, ο οποίος παρέστη χωρίς δικαίωμα ψήφου και αποχώρησε μετά από τη συζήτηση της υποθέσεως και πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη αποφάσεως, κατόπιν διεξοδικής συζητήσεως,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Από τις διατάξεις των άρθρων 51 και 55 του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 – εφεξής, ΓΚΠΔ) και του άρθρου 9 του νόμου 4624/2019 (ΦΕΚ Α' 137) προκύπτει ότι η Αρχή έχει αρμοδιότητα να εποπτεύει την εφαρμογή των διατάξεων του ΓΚΠΔ, του νόμου αυτού και άλλων ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχ. 7 του ΓΚΠΔ, ο οποίος είναι σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018, ως υπεύθυνος επεξεργασίας ορίζεται *«το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»*.

3. Το ζήτημα, της πραγματοποίησης μη ζητηθεισών επικοινωνιών με οποιοδήποτε μέσο ηλεκτρονικής επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης προϊόντων ή υπηρεσιών και για κάθε είδους διαφημιστικούς σκοπούς, ρυθμίζεται με το άρθρο 11 του ν. 3471/2006 για την προστασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ο οποίος ενσωμάτωσε στην εθνική έννομη τάξη την Οδηγία 2002/58/ΕΚ. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, μία τέτοια επικοινωνία επιτρέπεται μόνο εφόσον ο συνδρομητής συγκατατεθεί εκ των προτέρων ρητώς. Κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 3 του ν. 3471/2006, τα στοιχεία επαφής ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που αποκτήθηκαν νομίμως, στο πλαίσιο της πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών ή άλλης συναλλαγής, μπορούν να χρησιμοποιούνται για την απευθείας προώθηση παρόμοιων προϊόντων ή υπηρεσιών του προμηθευτή ή για την εξυπηρέτηση παρόμοιων σκοπών, ακόμη και όταν ο αποδέκτης του μηνύματος δεν έχει δώσει εκ των προτέρων τη συγκατάθεσή του, υπό την προϋπόθεση ότι του παρέχεται κατά τρόπο σαφή και ευδιάκριτο η δυνατότητα να αντιτάσσεται, με εύκολο τρόπο και δωρεάν, στη συλλογή και χρησιμοποίηση των ηλεκτρονικών του στοιχείων και αυτό κατά τη συλλογή των στοιχείων επαφής, καθώς και σε κάθε μήνυμα, σε περίπτωση που ο χρήστης αρχικά δεν είχε διαφωνήσει σε αυτή τη χρήση. Εξάλλου, σύμφωνα τις παραγράφους 1 και 4 του άρθρου 13 του ίδιου ν. 3471/2006, ως προς την τήρηση του νόμου αυτού, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα έχει τις

αρμοδιότητες του ν. 2472/1997, όπως εκάστοτε ισχύει, και επιβάλλει τις προβλεπόμενες από τον τελευταίο αυτό νόμο κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του ανωτέρω ν. 3471/2006.

4. Ειδικά για την πολιτική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Αρχής σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων με σκοπό την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη τόσο το άρθρο 11 του ν. 3471/2006, όσο και την Οδηγία 1/2010 της Αρχής για την πολιτική επικοινωνία αλλά και το Γενικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ο οποίος είναι σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018, ισχύουν τα εξής:

Η πολιτική επικοινωνία¹ ενδιαφέρει από την άποψη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, πραγματοποιείται σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο, προεκλογική ή μη, από πολιτικά κόμματα, βουλευτές, ευρωβουλευτές, παρατάξεις και κατόχους αιρετών θέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση ή υποψηφίους στις βουλευτικές εκλογές, τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα πρόσωπα αυτά καθίστανται υπεύθυνοι επεξεργασίας, σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ, άρθρο 4, στοιχ. 7, εφόσον ορίζουν το σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας. Για παράδειγμα, όταν οι βουλευτές ή οι υποψήφιοι βουλευτές λαμβάνουν δεδομένα από τα πολιτικά κόμματα και τα επεξεργάζονται για προσωπική τους πολιτική επικοινωνία, καθίστανται και αυτοί υπεύθυνοι επεξεργασίας. Με την ιδιότητα αυτή πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την τήρηση των υποχρεώσεών τους και των κανόνων επεξεργασίας.

5. Όταν η πολιτική επικοινωνία πραγματοποιείται με χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, μέσω δημοσίων δικτύων επικοινωνίας, όπως είναι η περίπτωση μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), η επικοινωνία προϋποθέτει, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 ν. 3471/2006, όπως ισχύει, την προηγούμενη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του ιδίου άρθρου, όπως ισχύει. Επισημαίνεται επίσης ότι σύντομα γραπτά μηνύματα (SMS) αποτελούν επίσης μηνύματα

---

¹ Βλέπε ορισμό στο άρθρο 1 παρ. 2 της οδηγίας 1/2010 της Αρχής

ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σύμφωνα με τους ορισμούς του ν. 3471/2006 και της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ.

6. Επιτρέπεται η πολιτική επικοινωνία με χρήση ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων μόνο εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) Τα στοιχεία επικοινωνίας έχουν αποκτηθεί νομίμως στο πλαίσιο προηγούμενης, παρόμοιας επαφής με τα υποκείμενα των δεδομένων, και το υποκείμενο κατά τη συλλογή των δεδομένων ενημερώθηκε για τη χρήση τους με σκοπό την πολιτική επικοινωνία και δεν εξέφρασε αντίρρηση για αυτή τη χρήση. Η προηγούμενη επαφή δεν είναι απαραίτητο να έχει αμιγώς πολιτικό χαρακτήρα, π.χ. είναι νόμιμη η αποστολή μηνυμάτων όταν τα στοιχεία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου συλλέχθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενης πρόσκλησης για συμμετοχή σε κάποια εκδήλωση ή δράση, ανεξαρτήτως του πολιτικού χαρακτήρα της. Αντιθέτως, δεν θεωρείται ότι συνιστά παρόμοια επαφή και δεν είναι νόμιμη η χρήση των ηλεκτρονικών στοιχείων επικοινωνίας προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας όταν τα στοιχεία αυτά αποκτήθηκαν στο πλαίσιο επαγγελματικής σχέσης, όπως για παράδειγμα η χρήση του αρχείου πελατών από υποψήφιο βουλευτή.

(β) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκεί το δικαίωμα εναντίωσης με τρόπο εύκολο και σαφή, και αυτό σε κάθε μήνυμα πολιτικής επικοινωνίας. Σε κάθε επικοινωνία απαιτείται να αναφέρεται ευδιάκριτα και σαφώς η ταυτότητα του αποστολέα ή του προσώπου προς όφελος του οποίου αποστέλλεται το μήνυμα, καθώς επίσης και μια έγκυρη διεύθυνση στην οποία ο αποδέκτης του μηνύματος μπορεί να ζητεί τον τερματισμό της επικοινωνίας. Η συγκατάθεση πρέπει να παρέχεται με σαφή θετική ενέργεια η οποία να συνιστά ελεύθερη, συγκεκριμένη, ρητή και εν πλήρει επιγνώσει ένδειξη της συμφωνίας του υποκειμένου των δεδομένων υπέρ της επεξεργασίας των δεδομένων που το αφορούν.

7. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο καταγγελλόμενος, βάσει των ανωτέρω, πραγματοποίησε, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, πολιτική επικοινωνία με αποστολή σύντομων γραπτών μηνυμάτων (SMS). Ως εκ τούτου, η νομιμότητα της αποστολής

εξασφαλίζεται εάν έχουν τηρηθεί τα αναφερόμενα στις ανωτέρω Σκέψεις 5 και 6. Από τις απαντήσεις του υπευθύνου επεξεργασίας προκύπτουν τα εξής:

- i. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είχε λάβει προηγούμενη συγκατάθεση του καταγγέλλοντα για την εν λόγω αποστολή μηνύματος. Όπως επισημαίνει, η εν λόγω αποστολή οφείλεται πιθανότατα σε ανθρώπινο λάθος αφού τα στοιχεία επικοινωνίας των παραληπτών των μηνυμάτων που έστειλε είχαν περιέλθει στην κατοχή του κατόπιν ελεύθερης και ρητής συγκατάθεσής του (χωρίς ωστόσο να προσκομίσει στοιχεία απόδειξης για αυτό).
  - ii. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας – με βάση το ένα SMS για το οποίο υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία (περιεχόμενο, ημερομηνία και ώρα αποστολής, στοιχεία αποστολέα) – δεν παρείχε στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμα εναντίωσης με τρόπο εύκολο και σαφή.
- 8.** Ο υπεύθυνος επεξεργασίας συνεργάστηκε με την Αρχή απαντώντας στο έγγραφο για διευκρινίσεις, παρέχοντας τις πληροφορίες που ζητήθηκαν στο υπόμνημα που υπέβαλε.
- 9.** Δεν έχει υποβληθεί άλλη καταγγελία, πέραν της συγκεκριμένης, κατά του υπευθύνου επεξεργασίας, ενώ δεν έχει επιβληθεί στο παρελθόν διοικητική κύρωση στον υπεύθυνο επεξεργασίας από την Αρχή.
- 10.** Βάσει των ανωτέρω, η Αρχή κρίνει ότι, λαμβάνοντας υπόψη και το άρθρο 13 του ν. 3471/2006, συντρέχουν οι προϋποθέσεις επιβολής σε βάρος του της κατ' άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 διοικητικής κύρωσης, που αναφέρεται στο διατακτικό της παρούσας, η οποία κρίνεται ανάλογη με τη βαρύτητα της παραβάσεως.
- 11.** Βάσει των ανωτέρω, και συνυπολογίζοντας επίσης ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν έχει υπάρξει στο παρελθόν υποψήφιος σε εκλογική αναμέτρηση, η Αρχή κρίνει ομόφωνα ότι σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 3471/2006 συντρέχουν οι προϋποθέσεις επιβολής σε βάρος του υπευθύνου επεξεργασίας, με βάση αφενός το άρθρο 13 του ν. 3471/2006, σε συνδυασμό με το άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 και με το άρθρο του 84 ν. 4624/2019, της διοικητικής κύρωσης, που αναφέρεται στο διατακτικό της παρούσας, η οποία κρίνεται ανάλογη με τη βαρύτητα της παράβασης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή επιβάλλει, με βάση τα άρθρα 21 του ν. 2472/1997 και 13 παρ. 1 και 4 του ν. 3471/2006, στον Α την κύρωση της προειδοποίησης, για τις ως άνω διαπιστωθείσες παραβιάσεις του άρθρου 11 του ν. 3471/2006.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Γεώργιος Μπατζαλέξης

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου